

Marchais bi aldiz gaixorik

Frantziako Alderdi Komunistaren Idazkari* Nagusi izatea, nekagarri da oso. Alderdia oso zentralista izanik, erabakigunea* betiere goian baitago, dossier guztiek idazkariaren eskuetatik iragan behar baitute, eta honen presentzia, militanteen artean, beharrezko baita. Are* nekarriago da, Marchais jaunari egokitu* zaizkion egunetan, hots,* hauteskunde* garaian.

Alderdi Komunistak higatu* egin du gizona. Gazterik, 54 urterekin, bihotzeko gaitzak joa, oheratu beharra izan du Marchais jaunak, gizon sendo eta langile porrokatuaren ospea zuen honek. Mugimendu haunditako bizimodu gotor* eta nekagarri horretarako egina zirudien Marchaisek, 1970.etik idazkari laguntzaile eta 1972.etik idazkari nagusi izan den honek.

Ez omen du lehengo martxari* jarraitzerik Marchaisek. Honen ondoan, laguntzaile gisa, beste norbait jarri beharko dute. Azkenengo bi idazkariekin berdintsu jokatuko behar izan du Alderdiak. Waldeck Rochet, Maurice Thorez-en laguntzaile izan zen; eta Marchais bera, Waldeck Rochet jaunarena. Nor, orain, Marchais jaunaren laguntzaile? Etienne Fajon? Leroy? Gogorak dira hauk.* P. Laurent? Bigunegia ez ote? René Piquet? Ez ote gazteegia? Eta zergatik ez Seguy, CGT sindikatuaren burua? Dena den, hautatzen dan laguntzaileak garbi adieraziko du Alderdiaren linea berria.

Linea berria —hobe, berritua— aipatzerakoan, Marchais jaunaren bigarren gaitza aipatzen dugu. Zerk gaitxotu du Marchais? Lan gehiegiak ala bere jokabidearen aldatu beharrak? Ez ote, hartua zuen bidearen frakasuak? Alderdiaren buruzagitzan minorian gelditzeak? Bi urtetako predikuek zertarako balio izan diote?

Drama ikaragarri bat bizi izan du Marchais jaunak bere barnean. Salakuntza gogorak izan ditu barnean. Alderdi Sozialista bide ertzetik* berak atera duela salatzen diote, Alderdi Komunita gehiegi zabaldu duela, kontzesio gehiegi egin duela, dotrina bazterregi utzi duela. Eta hori dena ez AK-ren onerako, baizik AS-ren eta Mitterranden faboretan, azken finean. Alderdia, komunismotik sozialismora, sozialismotik demokrazia aurreratura, demokrazia aurreratutik demokraziara, eta demokraziatik Frantziako herriaren batasuna eskatzera ekarztearekin, ez duela deus onik* lortu salatzen zaio. Kontzesio gehiegi hauekin erdietsi* duen gauza bakarra, militanteen eta Alderdiaren nortasun eta identitate krisia besterik ez da.

Vitry-n, XXI. Kongresuan, linea aldatzera, jokabidea gogortzera behartu zuen Marchais Partiduak. Leroy izan da horretan gogorrena. Marchais, militante zintzo eta leial denez, Alderdiaren gehiengoaren* jokabidera makurtu zen.

Eta Alderdi Sozialistarekin polemika hasten da. Ez, noski, AS-ren jokabidea fitsik* aldatu edo gaiztotu delako, baizik eta intransigente izateko erabakia Alderdi Komunistak berak hartu zuelako.

As eta AK-ren batasuna, Mitterrand eta Marchais jaunek pertsonifikaturik egon da. Ezkerraren batasunak Marchais jaunari asko zor diola deklaratu du Mitterrandek.

IRAREN legea

Ingelesek ezin dute entzun ere egin IRAREN izena. Entzun orduko haserretzen zaizkizu. Eta irlandar kato-

likoen artean ere, 25 egunetako bakealdia ezagutu ondoren, halatsu gertatuko zela pentsatzen zuen Britainia Haundiko Gobernuak. Izan ere, azken bost urte hauetako bakealdirik luzeena Gabon garai honetan ezagutu da Belfasten. Lasaitasun hori ezaguturik, herria IRAREN kontra jarriko zelako esperantzaz zegoen Britainia Haundiko Gobernuak. Huts egin du Irlandarekin berriz ere.

Abenduaren 21ean hasita, urte bururako, bake garaia dekretatu zuen IRAk. Eta Gobernuak, kontzesio batzurenkin, bake hori luzatzea lortuko zuelakoan zegoen. Gertu zegoen Gobernuak, «probisional» detenitu zenbait (20) libratzeko, britainiar soldaduak koarteleratzeko, eta, geroago batetan, soldaduak beren etxeetara bidaltzeko.

Urtarrilaren 16an, hala ere, IRAk hautsi egiten du bakea, ezarritako kondizioak britanikoei errespetatu ez dituztela eta.

Izan ere, IRAkoek eskatzen dutena, Wilsonen Gobernuak eman nahi duena baino gehiago da. Haien eskariak: britainiar soldaduak erretiratzea; Ipar Irlandako presondegietakoa libratzea; eta laster barru-edo hauteskundeak egitea, Westminsterreko Gobernutik aske gelditzeko moduan, Asanblada Legegile bat probintzia horretan sortuz.

Hori lortu arte, IRAk ez omen du amore emango. Bonba eta guzti, Ingalaterrara joango omen dira, azkenaldi honetan jadanik* joan diren bezalaxe. Eta, hain zuen, IRAk bere gudua Londresera eta Birminghamera eta Guidfordera eramaten hasi zenean, orduantxe hasi zen jendea beldurtzen. Bonba bat edozein lekutan eta edozein mementotan leher daitekeela aurrez jakinik, ikara eta artegatasuna* eguneroko bizitzaren parte bilakatzen* dira.

Egoera larri hori jasan ezina delako, Rees ministrua Belfastera ere joan da. Eta «probisionalekin» harremanetan zuzenki sartzeko prest omen zegoen. Londreseko jokabide honekin lan Paisley protestantearen jarraitzaileak ez daude batere pozik, Gobernuak IRArekin ezitkiegi jokatzen duela eta. Harremanetan hastea bera, saldukeriatzat dute haiek.

Faxismoaren Internazionala

Ez du ezkerak internazionalismoaren monopoliorik, ikusten denez. Eta komunistek bakarrik ez dute beren Internazionala. Neofaxismoak ere ba du berea.

Ultra-eskuindarrek Frantziako Lyon hirian egin berri duten bilkura nagusian, Kontinenteko hamaika lurraldetako ordezkariak bildu dira.

Bilkura honek Europaren politikazko aurpegia aldatzea izan du jomugatzat. Horretarako, gobernu autoritario bakar bat sortu nahi lukete, gure lur zikin, nahastu eta usteldu hauetan ordenua ezartzeko. (Iraultza, ezarritako ordenuaren aurka egina den bitartean; kontra-iraultza, ordenua ezartzeko egina da.)

Jomuga horretara iristeko,* biolentzia eta terrorismoa erabili beharko direla pentsatzen dute. Eta prest daude horretarako. (Eskuina, agintean dagoenean, biolentzia zuriaren —errepresioaren— defendatzaile da. Agintera iritsi nahi duenean, eskuin hori berori biolentzia gorriak ez du beldurtzen.)

Espainiarrak ere ba ziren aipatu* bilkura horretan. Espainian ospatzekoa omem zen delako bilkura hori, gainera; baina Falangea horren kontra jarri omen zen.

Neofaxismoaren Internazionalak ba du Barcelonan bere bulegoa,* eta bere gizona. Gizon honek falangis-

tatzat jotzen du bere burua, eta ados dagoela dio, nazional-iraultzaile eta nazional-sozialista mugimendu eta dotrina guztiekin.

Tito bere geroa prestatzen ari?

Gertakariak hor daude. Harmadaren* gestuetarako 50 % gehitu du diru laguntza Tito jaunak. Hazilaren* 4ean hor gaindi* ibilia zen Kissinger. Bestalde, betidanik ba dakigu, desberdintasun ugariz beteriko herria dela Jugoslavia, bai ideologian, bai nazional arazoetan...

Sorpresa izan da. Independentzia galtzearen beldur? Hots, presupostu gehitze horrek, kanpoko politikarekin ba ahal du zerikusirik? Ba dakigu, Txekoslovakia errusiar tankeek hartu zutenean, Sobiet Batasunaren kontra haserre bizian zegoela Tito. Haserre, eta beldurrez ere. Gero, Belgradon adiskidetu zen Breznevekin. Harez gero, Sobiet Batasunaren eta Jugoslaviaren artean haserre jakin eta ezagun handirik ez da izan.

Baina Breznev «gaixorik» dago. Eta Kissinger ere Belgradon izan berri da. Hau handik iragan eta egun gutitara erabakia izan da, hain zuzen, diru laguntzaren gorakada hori. Ford ere etortzekoa da.

Ezin da, besterik gabe, ahantzita utzi, Jugoslavia dela sobietarrentzat Mediterraneorako bideetarik bat. Dena dela, kanpoko politik egoerari ez dagoela erabaki hori loturik, behin eta berriz esan dute gobernariak. Hori ukatzeko interes gehiegi erakusten dutela diotenak ere ba dira.

Kanpoko politikarekin zerikusi gabekoa bada, barrukoarekin ba ahal* du orduan? Jugoslavia ez da oso barrea, hori ba dakigu. Ezagunak dira kroaziar abertzaleen Zadar-eko prozesua, Albania aldekoen Pristinako prozesua, oposizioko Mihailov idazlearen prozesua, etab. Hots, sokatira askotxo dagoelako susmoa baino gehiago dugu.

Eta Tito jaunak 83 urte ditu. Hau ere ez da betikoa izango. Beharbada, Tito bere geroa prestatzen ari da. Desagertuko denerako, beti leial izan zaion Harmadari agintea pasatzea dela hoberena pentsatu du agian.* Harmada izango litzateke, hipotesi honetan, herriaren bizkar hezur politikoa.

Saudi Arabia eta petrolio

Saudi Arabia munduko botere nagusi berrietako bat da; haren boterea ekonomiazkoa da, petrolioan oinarritzen dena. Hala ere, herri honen berri oso guti jakiten da. Lehenago pentsatzen zen, Saudi Arabia basamortuz eta zelaiz beterik zegoen lurralde zabal bat baizik ez zela, han eta hemen petrolio iturriak zituena. Bai, egia da; baina besterik ere ba da Saudi Arabia. Eta beste hau, orain, gero eta gehiago etorriko da agerira, Saudi Arabia bere petrolio aberastasunagatik mundurantz irekitzen hasi denean.

Saudi Arabiak oso lurralde zabala daduka: 2,18 milioi m². Bizilagunen kopuruz* ez dago informazio zehatzik. 1974.ean egin zen lehen kontaketa; eta «Business Week» amerikar astekariak esan zuenez, lau milioi baizik ez dira han bizi. «Financial Times» ingeles aldizkariak, ordea, beste zifra bat eman zuen: 7,7 milioi, halebila.*

Politikaren aldetik, feudal mailan bizi da herria. Boterea Feisal erregearen eskutan dago osoki. Feisalen ondoren, herriko boteretsuenak haren lau anaiak dira. Hauen hurren, erregearen ahaideak: bi mila, guti gorabehera. Hauetaz aparte, ba dira Gobernuaren teknokratik, herbestean eskolatuak, azken urteotan gero eta gehiago direnak. Hauetarik ahaltsuena oraingo olio ministroa da: teke: Ahmed Zaki Jamani.

Ez dago botu eskubide orokorrik.* Leku batzutan*

bizirik dago oraino esklabutasuna, eta zuzenbide* legeak Koranekoak dira.

Feisal enigmatikoak zera nahi du orain: arabiar Estatu guztien artean, bere herria izan dadin nagusi, erlijiotik aparte ere. Erlijio arloan ba da orain ere nagusi, hantxe baitaude musulmanen toki sainduenak: Mekka eta Medina. Alor horretan ez dago ahalbiderik,* nagusitasuna haundiagotzeko.

Erdi Aroko* jaurpide* ereduari* darraion* errege bat izanik ere, gidari indartsu eta zentzudun bezala agertu da Feisal kanpoko politikan eta batez ere petrolio politikan.

Ekialde* Hurbileko krisialdian, Saudi Arabia partaide azkarra* izan da. Zuzenean ez du gerlan parte hartu; baina haren olio ondasunak pisu haunditakoak izan dira, guduaren ibili direnentzat.

Palestinarek eta haien eustaileek,* herriaren libratzeaz eta Palestinan sozialismoaren eraikitzeaz hitz egiten dute. Feisalek, oster, juduen ez den Jerusalem-era otoitz egitera joan ahal izatea gutiziatzen* du.

Olio prezioaren lau aldiz goragotzea ez zatekeen posible izanen, Feisal erregeak nahi izan ez balu; eta ho-

Saudi Arabiako Feisal erregea

rrexek egin du lau aldiz haundiagoa Saudi Arabiako ondo bizitzea. Feisalek eskutan daduka Mendebalde* guztiko inflazioaren eta munduko diru sistemaren giltza. Diruaren zati bat harma modernoak erosteko erabili du: misilek, gurdi harmatuek eta guztiz* ere airekoek haunditzen dute Saudi Arabiako indar militarra.

Hala ere, ba ditu Saudi Arabiak problema batzu,* benetan zailak direnak. Alde batetik, hango populazioa eskasa da; eta bestetik, jendea ez dago preparaturik, industrigintzara pasatzeko.

Nomada harro horientzat, oso zaila izanen da industri gizartera pasatzea. Gamelu arotik motor arora aldatzea zail iruditzen bazaie ere, beharbada apurtxo bat lasaituko dira, Gobernuak berriki* egin duen motor gasolinaren prezio beheratzearekin. Orain, gasolin litroaren balioa ez da pezeta batetara ere iristen.*

68 urtetako Feisal erregeak, bestalde, oso interes handia du, eta nola ez, petrolioaz* beste energi iturriak ere ezagutzeko.

dio, deutso
diote, deutsoe
zaie, jake
zaio, jake
zaizkigu, jakuz
zaizkio, jakoz

Idazleak:

Joan ALTZIBAR
Joanes LEKERIKA
Kirsti PEKKANEN